

Φαούλης και Περικλέτος, ὁ καθέννας νέτος δάκτος.

Φ. — Καί ἴπῃα 'στὸ μνημόσυνο ν' ἀκούσω τί θά γίνῃ
κί' εἶδα στρατό, κί' εἶδα λαὸ τὰ γόνατα νά κλίνῃ,
κί' ἴδωμαι πῶς θνήσκω μου 'πάντες τὸν νοῦ
καί τριβώντας τὰ μάτια μου εὐν ἄπιστος Σγαρίλλος
ἔλαγα μήπως ἄλλαξαι τὸ χρῶμα τούρανοῦ
ἢ μήπως μίς ' ἴστην πλάσι μας ἰβήκη νιός ἤλιος ;
Λοιπὸν ἀλήθεια πῶς βωμὸς παλληκάριας ἰσθήθη
κί' ἰστόλισαν τὸ μῆμα τῆς μὲ ἄφῃν καί μυρτιά,
καί πῶς μὲ σίβη κρύβεται μίς ' ἴσῳν Ρωμῶν τὰ στήθη,
πού περιμένει μὲ σιγῆ ν' ἀνάψῃ σάν φωτιά ;
ἀλήθεια πῶς γονάτισαν μὲ προσευχαίς 'στὸ στόμα
εἰ κόλλυβα παλληκάρων κί' ἔχει μ'προστά οἰ κόμμα ;
ἀλήθεια πῶς τὰ στόματα πολέμου ἀλαλάζουν ;
ἀλήθεια τὸ μνημόσυνο, πού βλίπω τώρα 'μπρός μου ;
ἀλήθεια πῶς 'στὰ μάρμαρα τῆς ἑκκλησιας σταλάζουν
τὰ δάκρυα τάληθινά γονατισμένου κόσμου ;
Κί' ἄκουσα τότε σήμαντρο τριγύρω νά σημαίνῃ
κί' εἶπα εγονάτις γενεῖα πολυδασανασιμένη,
κί' ἔλα 'μπροστά σὶ κόλλυβα δαφνοστεφανωμένα
ν' ἀνοίξῃς τὴν ψυχὴ σου,
καί μὲ τὴν προσευχὴ σου
βγάλε φαρμάκια καί χολαίς, πού σ' ἔχουν ποτισμένα.
'Στὸν ἔσκο τοῦτον 'σίμως κί' ἔχεις νά πῆς πολλά,
μὲ τὸν καύμῳ 'στὰ χεῖλι σου γονάτις 'μπροστά του,
μὲ τοῦτο τὸ γονάτισμα νά σηκωθῆς 'ψηλά,
νὰ 'βρῆς ζωὴ κί' ἀνάστασι 'στὸν ἴσκιῳ τοῦ θανάτου.

'Ἄσπρο πουλὶ παρηγορίας
γοργὸ 'μπροστά μας ἔταξῃ,
κί' ἔς κλάψ' ἢ γῆ τῆς 'λευθερίας
γιὰ νά γελᾷσ' ἢ σκλάβῃ.

Κλάψῃ, τὸ στήθος τὸ νεκρὸ
μὲ μίρα ν' ἀνασάνῃ,
κλάψῃ, τὸ κλάμμα τὸ μικρὸ
τοῦς σκλάβους νά γλυκάνῃ.

Κύτταξαι καύκαλα ξερὰ,
πού προσκοῦν τὸν Τούρκο,
κλάψῃ γιὰ νάβγῃς μὲ φορὰ
μίσ' ἀπὸ μαῦρο βούρκο.

Καμπαναριὸ τῆς ἑκκλησιας μὴν παύεις νά σημαίνεις,
τὸν κόσμο σὶ μνημόσυνο προσκάλει σάν κί' ἴκεινα,
ἤλιε τῆς γῆς τῆς ἀμοιρῆς τῆς ἐλευθερωμένης
ἀπὸ τὸν ἤλιο τῆς σκλαβιάς γιὰ πέρα μὴν ἄκτινα.
Κί' ἄκουσα τότε μὲ φωνὴ νά λήῃ 'στὸ στρατό,
πού 'μπρός 'στους δάκτους ἔστεκε μὲ πόνου βογγητό.

« Πινοὶ θὰ σὶ μαράνῃ
φαρμακῆ, στρατιέ,
καί δὲν θὰ 'ῶς, ποτέ
δαφνόπλακτο στεφανί.

« Γὰρ κούρῃος πῆθος δὲν πονῶ,
μὴδὲ σπαθὶ δὲν πῆναν,
τὸ σῆμαλο τὸ γαλανὸ
κουρέλι θὰ τὸ κᾶνω.

« Χωρὶς ἀγάπης λόγο
νὰ λῶ 'στὸ στρατό,
τὰ σπλάγγνα του θὰ τρώγω
σάν τὸν γυπατιό.

« Θὰ τοῦ τὰ ροκανίσω
ἰγὼ σιγὰ σιγὰ,
καί δὲν θὰ τὸν ἀφήσω
λεπίδιζα νά λυγῃ.

« Κί' ἴκεινα τὰ δροσάτα
καί λιγερὰ τὸν νιάτα
θὰ ταυλακώσω χρόνις
γυμάτα καταφρόνια.

« Μόνον ἰτζὰ θὰ πέρνῃ
γιὰ νά στεφανωθῇ,
κί' ἀνήμπορος θὰ γέρνῃ
σ' ἀδόξαστο σπαθί.

« Ἐγὼ θὰ σὶ μαράνω,
κί' ἴκεινῃ θὰ βουδῶνω
τὴν πολυμάρα Μούσα
τὴν ἀηδοελαλούσα.

« Λαχτάρις δὲν θὰ κρύβῃ,
ποτέ σου δὲν θὰ σκίβῃς
σὶ πολυμάρα χωμά,
θὰ τόχρῃς γιὰ 'ντροπή,
κί' οὔτε θ' ἀνοίξῃς στόμα
συχώρια νά τοῦς 'πῆ.

« Τὰ μάτια σου θὰ κλείνω
χαῦνα καί νυσταγμένα,
καί κόλλυβα θὰ γίνουσι
μεγάλα καί γὰ σένα.

« Κί' εἶοι θὰ 'ποῦν — ἔλατε
τὰ κόλλυβα νά φάτε
στρατοῦ, πού τὰ σταθιά του
σκουριάσαν 'στὰ ρικάρια,
κί' ὅμως τοῦ λὲν θανάτου
λυπητέρᾳ τροπάρια.

Κί' ἄκουσα τότε τοῦ στρατοῦ νά λήῃ μὲ τρανὴ
κί' ἀλλοιώτικη φωνή:
« Μὰ τῆς σημαίας τὸν σταυρὸ βουδῶς δὲν θὰ σπατίσω
καί χαῦνος εἶδῳ πέρα,
μὲ τὸ γαλάξιο τῆς πανὶ τῶν σκλάβων θὰ σκουπίσω
τὰ δάκρυα μὲ μίρα.

Μὰ τῆς σημαίας τὸν σταυρὸ, πού κάτω δὲν θὰ πίσῃ,
νὰ κρυφτοῦν τὰ σπλάγγνα μου δὲν θὰ σ' ἀφήσω, Λάμια,
καί μήτε τοῦτα τὰ σπαθιά, πού μεζύωσις 'στὴ μίσῃ,
θ' ἀφήσω νά τὰ καββαλῆς ὡπὸν παιδιῶν καλάμια.
Δὲν θὰ μού στέλρῃς 'στὴν καρδιά φαρμάκι 'λίγο λιγὸ,
δὲν θὰ μὲ κᾶνῃς σάν λαγὸ 'στοῦ τουρκιμοῦ τὸν κρότο,
δὲν θὰ μού κλείσῃς μὲ φορὰ τὸν δρόμο πού ξανόγω,
δὲν θὰ ξερᾶνῃ τῆς μυρτιάς τὸ καφετιὸ σου χνάτω.

'Ἐκεῖ πού νίας λιβενητιάς χιονάτιας φουσανάγιας
πετοῦν μὲ τόσ' ἀλαλητὰ 'στὴ μαύρη γῆ τοῦ βόγγου,
ἔκει πού κρινεοδάκτυλας τῆς Νηκουσας κοπέλας
τὸν πολυδόξαστο χορὸ χορεύουσι τὸν Ζαλόγγου,
τὰ τύμπανιά μου τὰ βουβὰ σὶ δούλους πού δὲν εἶδῃς
θὰ διαλαλήσωσι βροντερά παρηγορίας κί' ἑλιπίδας,
κί' ὄπλα κορωνοστόλια θὰ σμίξουν ἔκει πέρα
μὲ τὸ τουρκί τῆς σκλαβιάς, ὅπου κί' κάστρα ρίχνῃς,
τρίξῃ σπαθί μου κί' ἄστραψῃ, κί' ἂν πῆσω μὴν ἡμέρα,
μὰ τῆς σημαίας ὁ σταυρὸς τὸ μῆμα μου θὰ εἰχνη. »
Τίτοια θαρρῶ πῶς ἄκουσα σ' ἴκεινῃ τὴν ἀντάρα
καί μ' ἔπιασε λαχτάρα,
καί τόσοσι κόσμο 'κύτταξαι 'μπροστά γονατιστό

κι' ἐκλαιδοῦσαν ἄγγελος κι' ἀρματοῦλοι παππάδες,
 και τὰ κερὰ πού καίγανε μὲ φῶς τρουμυλιστό
 μου ἴφνηκαν γιὰ μιὰ στιγμή σάν τῆς Λαμπρῆς λαμπάδες,
 και τὴν καρδιά του ἔρατῆσε καθίνας μὴν τοῦ φύγη,
 τὴν ἔψπνησαν ἑλευθερίας και νίκης προμηνύματα,
 κι' εἶδα στρατό, κι' εἶδα λαό ὅτῃς ἐκκλησιαίς νὰ σμίγη
 και νὰ σταυρώνη τὰ σπαθιά σὲ πολίμαρχων μνήματα.
 Κι' ἐγὼ μαζί των ἴνομια πῶς εἶμαι παλληκάρι
 κι' εἶδα φεγγαροπρόσωπο ἔμπροστά μου καθβαλάρη,
 μου ἴφνησε σάν μιὰ μορφή μεγάλου Βασιλέα,
 ὅτ' ἔδραβε του τὸ γρήγορο γονάτιζαν διαβάταις,
 και μίε' ἀπὸ τὸ κράνος του κατάχρυσια μαλλιά
 κυμάτιζαν ἠλιόφωτα σὲ μακροπρινίσις πλάταις.
 Ἄπο παντοῦ ξεφώνιζαν ὅτ'ὸν ἔκστερον αἰθίρα
 τῆς νίκαις τῆς ἀμέτρηταις πακώρου Κορωνάτου,
 και τότε τὸ ζετίμωτο πέτουσε ὅτ'ὸν αἴρα
 και μόλις μόλις χάιδευαν τὴν γῆ τὰ πέταλά του,
 και σ' ὅποιο μέρος ἀγγίξε τὰ φτερωτά ποιάριε
 ἴπδοσαν γάργαρα νερά σάν κρύσταλλα καθάρια.
 Ἐτραχαν ὄξαις ἀρθασταις ὅτ'ὸν ἀρθαστο κοντά
 κι' ἄκουσα τότε μιὰ φωνὴ τριγύρω νὰ βροντᾷ :
 «Τὴν γῆ τὴν πολυῖαλυτη, πού λαχταρεῖς τόσο,
 τὴν γῆ πού τὴν ἔμοιρανε κακὴ και μαύρη μοῖρα,
 τὴν γῆ μου τὴν μονακριβὴ βραδείε θὰ τὴν δώσω
 ὅτ'ὸν Βασιλέα, πού θὰ φορῆ τοῦ Κόδρου τὴν πορφύρα».
 Π. — Κι' ἐγὼ, κλιμένη Φαουλῆ,
 ἴπῃγα κι' ἐκλαφα πολὺ,
 κι' εἶπα : «στρατιέ μου και λαί, γιὰτι νὰ χολοσκάνης
 τὰ τῆκρια τὰ μεγάλα,
 και θίλεις σῶνε και καλά μνημόσυνα νὰ κάνης
 μὲ πένα και μὲ πάλαι;

Γιὰτι προχίεις τὸ σπαθί
 και πῶς δὲν θίλεις, βρὶ χαιε,

τὸ ζήτημά σου νὰ λῆθῃ
 μόνο μὲ νόταις τοῦ Σκουζί,
 μὲ ταξιδόκρια τῆς Αἴλλης
 και παρλαπίταις τῆς Βουλῆς;
 Τι διαβολο ἄσσοῦκατε μ' αὐτοῦς τοὺς Μακεδόνας
 και δὲν ρωτᾶτε και γι' αὐτὸ τὸν γέρο τῆς Κερδόνας;
 Ὡ μπαρμπιτόνια ἔδωταχα τοῦ προσφιλοῦς παγκίρη
 τί συμφοραίς θὰ πάβετε μόν' ὁ Θεὸς τὸ ξέρι.
 Πάλιν ὁ Τούρκος Προεβουτῆς μαζί σας θὰ καταρῆ
 κι' ἴσως τὴν ἡσυχία σας μὲ νόταις νὰ ταραῆ.
 Ὡ μαύρα μπαρμπιτόνια μου και κάτασπαις μπαρμπιταίς
 τώρα πού τύμαπανα βροντοῦν κι' ἤχολογοῦν τρουμπιταίς,
 εἰς τὸν Ἄσσημ τὸν Τουρκικὰ
 τί διαβολο θὰ πῆτε,
 ἂν γιὰ μνημόσυνα τρελλά
 κι' εἰς οὐς σας ρωτηθῆτε;

Γιὰτι, στρατιέ, γιὰτι, λαί, νὰ πέρνης τόση φούρια;
 μὴν κάνης πικὴ μνημόσυνα γιὰ λεβινιὰ καινούρια.
 Ἄρῃσετε και τὸν Σκουζὶ νὰ παίξη λίγο ρόλο,
 δὲν βλέπετε κι' ὁ Βασιλεὺς μὲ φλογισμένα στήθη
 πῶς ἔφαγα μὰς ἔστειλε μιὰ μυροαλιόβολο,
 κι' ὁ κόσμος μόλις τέκωσεσε κατιστραυροκοπίθη ;
 Γιὰτι, στρατιέ, γιὰτι, λαί, σάν φρένιμος δὲν κρίνετε;
 κι' ὅποταν ἕνας Βασιλεὺς παντοτεινῆς εἰρήνης
 πέρνη μοναχος ὄργανα τρουμυλικῶ θανάτου
 μὲ χρῆματὰ ἔικα τοῦ,
 δὲν εἶναι παίξε γίλα,
 και βέρδ' ἀπὸ φουρέλια.

Εἶναι σημεῖον τῶν καιρῶν ἡ μυροαλιόβολος,
 αὐτὸ τὸ βλέπει φανερὰ κι' ἐγὼ κι' ὁ κόσμος βλας.
 Κι' ὁ Βασιλεὺς πολεμιστῆς κι' ἐκίνοε παλληκάρι...

πῶς διάβολο δὲν τρώμαζε σὰν πῆγες νὰ τὴν πάρῃ;
καὶ μὴ εἶκα τὸν χρέμακτα νὰ στείλῃ τίποτε δῶρο
χωρὶς νὰ δώσωσι εἰ Ρωμαῖοι μὴδὲ λιματοκτόρο;
Μιὰ Βασιλεία πετακτὴ κι' εἰρηνικὴ μαριόλα
πῶς τοὺς παραδὲς τῆς πετῆ σὲ μυθραλισσόλα;
καὶ σὰν τὸ μάθουσι Πρεσβυταὶ καὶ σὰν τὸ μάθ' ἡ Πύλη
δὲν θὰ φαναρίζουσι: «Ξιλαὰ τῶν ἀσώδων τὰ χεῖλη;»

Στρατὶ, λαί, παραιτήσε μνημόσυκα γελοῖα
πρὶν τοῦσι Μινητροῦσι τῆς Φραγκικῆς ἢ φήμῃ σου ξειπίου,
κι' ἤσυχος πῆγαινε νὰ ἔξῃ θανάτων ἰργαλεῖα,
ποῦ ταξιδιόωτης Βασιλῆας σου τάσταίτε πεσοῖσι.
Αὐτὰ ἴσταν κόσμο ῥῶναζα κι' εἰς κάθε μας ἑπλήτη
κι' ἐβγάχα τὸν αἶρα μου, βρέ Φασουλή, νὰ πάρω,
κι' ἐψάχα τὸν κινουέριό μου νὰ βρῶ Μητροπολίτη,
μὰ μούπακ πῶς μνημόνους τὸν πιθαμμένο Τσάρο.
Καὶ μὴ παρὶα κᾶθισα ἴσταν καρφινὴ καρφί
καὶ κᾶτι γλώσσας μούλεγαὶν πῶς ὁ Μητροπολίτης
μῖσα ἴσταν Μόσχα σποῖοῦσαι τὰ Ρούσοικα φαροὶ
καὶ πῶς ὁ Τσάρος ἔδωκε γι' αὐτὸν ὁ μακαρίτης,
κι' ἴπιτηδὸς τὸν ἔφρακ νὰ μνημόνους Τσάρους
καὶ Ρούσους Γεσποῦάρους,
νὰ ψάλλῃ εἰ κι' ἔκλινο
τὸ Γκόσποντι ποῖνιο.

Αὐτὰ μοῦ λὶν πολλοὶ
καὶ τώρα, Φασουλή,
ἔρσε γερό μπριντάχι
ἴσταν ὁδία σου τὴν ράχη.

Μιὰ χήρα μαυροφόρα κι' ἡ Κορδοῦν ὁδοῦρα.

Ἐλεημοσύνη, ὁδοῦρη, κάμει Ἐλεημοσύνη,
κι' ἢ προκομιμένη στρουγγα σου δεκαδέκαλη νὰ γίνῃ.
Ἐλεημοσύνη κάμει ἴσταν ἔρημη τὴν χήρα.

Φτωγὴ γυναῖκα ῥῶναζε ἴσταν ὁδοῦρη τὴν θύρα.

Θοδ.—Ποῦς εἶσαι σὺ, ποῦ μοῦ κτυπῆς τὴν πόρτα μὲ μανία;
Χήρ.—Καὶ δὲν μὲ ξεῖρες τάχατε; μὲ λὶν Μακεδονία.

Θοδ.—

Καίρως δὲν εἶναι τώρα
καὶ γυλῆρος ἄλλην ὄρα.
Ἐγὼ δουλειὰς μεγάλας
καὶ ντραβὰλα καὶ ζῶλας.
Ἄνοιξε κι' ἢ Βουλὴ
κι' ἄρρησαν τὰ σκελέτια,
κι' ἢ στρουγγα σὺν σκυλὶ
φερμάρι: γιὰ ρουσετία.

Μὴ μοῦ ζητῆς βοήθεια,
φύγε, γκαρμίσου, χᾶσου,
μὰς ἔσκασε ἀλλήθεια
μὲ τὰ μνημόσυνά σου,
καὶ μὲ τὸ Κομητάτο,
ποῦ μυστικὸ τὸ λέε,
ποῦ κᾶνεις ἄνω κάτω
σηκότια καὶ χολαῖς.

Μὴ ζῶνης ἴσταν πλευρό σου
μεγάλῃ σακαράκα,
μὴν βλέπεις ἴστανερό σου
φωλιὰς καὶ κατατράχα,
κι' ἢ Κορδοῦρα, χήρα,
σὰν δὲν εἶπῃ τὸ ναί,
μὴν καρτερῆς σωτήρα
κανένα κουενέ.

Ἐμεῖς καλὰ κερνοῦμε
τοὺς φίλους τῆς Κορδῶνας,
ἔμεψ καλὰ κερνοῦμε
καὶ δίγους Μακεδῶνας,
καὶ βῆλε σὲ μὲ κούφρα
τὸν Τάχη καὶ τὸν Μιρούρα,
καὶ ἔρσε τὸν ἰδῶ
τὰ μούτρα τῶν νὰ δῶ.

Γιὰ σίνα δὲν ὁ ἀνάψω
καὶ νῶζε μὴ μοῦ κᾶνεις,
ἄρρησ ν' ἀπογράψω
τὸν πληθυσμὸ τῆς στάνης.
Φεῖγ ἀπ' τὴν γαιστονιά μου,
μὴ μούρρησαι ἔμπροστά μου,
φεύγα νὰ δῶ τὰρῶά μου
ἀν τὰβόλα σωτά.

Ἄκου φωναῖς ἔκει!...
ὡς κι' εἰ Τρικουτικὸ
ζητοῦ κεράλι τώρα,
καὶ μὴς ἴσταν τὴν μπόρα
μοῦ μπῆκε μὴ ὅτι μῆτη
τοῦ Ζέγγελη τὸ σπῆτι.

Φύγε, μὴ μοῦ κτυπῆς
χλωμὴ σὰν θειρακέρη,
καὶ σὲν Σκουζὲ νὰ πᾶς,
ποῦ κῆ καλὰ σὲ ξεῖρει.»

Κι' αὐτὴ τραβῆ γιὰ τὸν Σκουζέ, κι' ἐκείνος σὲ ντεῖνάς
μὲ τὸν Ἀσῆμη τὸν Τουρκιὰ καθῆσαν σταυροπόδι,
κι' ἢ γλώσσα τοῦ ῥητόρου κι' ἔπιγαινε ροδάκι
καὶ τοῦλεγε γιὰ τοὺς χοροὺς, ποῦ δίνει τὸ Τριψῆ.

Τίς τάχ, ποῦς εἶναι ποῦ βαρεῖ; μὴ δόστουχη κυρά...
κι' ὁ κύρ Ἀλέκος ἔτρεξε ν' ἀνοῖξῃ μὲ χαρὰ,
νομίζοντας ἐπίσκεψι πῶς ἦθε νὰ τοῦ κᾶνῃ
κανέναν Πρέσβου ἀπ' αὐτοῦς, ποῦ χῆρτασαν λιθάς,
μὰ μόλις τὴν ἀντίκρουσε, θυμώθηκε καὶ τραγῶς
κατέμουτρα τῆς ἔκλεισε τὴν πόρτα τῆς πτωχῆς.

Κι' ὁ Μπέης τῶν διπλωματῶν ἐρώτησε τὴν μάννα:
«ποῦς εἶναι καὶ τί θέλει;»
κι' ἐκείνος εἶπε: «Μπέη μου, μὴ πρόστυχη ζητήνας,
τῶν σοκακῶν-κουρέλι.»

Κι' ὁ Μπέης ξαναρώτησε νὰ μᾶθῃ καὶ καλὰ
μὴ τύχη κι' ὁ Μινητροῦς μας μὲ τρόπο τὸν γελῆ,
κι' ὁ κύρ Ἀλέκος σάστισε κι' ἔπιγῃ νὰ τὰ χᾶσῃ
κι' ἔνα τιμωποῦκι τοῦραρε γιὰ νὰ τὸν καλοκιάσῃ,
καὶ τζάνουμ Μπέη, τοῦλεγε, μὴ βᾶξῃς ντιπ σκελίτι,
τέτοιας ζητήνας σὺν κι' αὐτὴ δὲν σκαλόκουτὸ ν' Ἰτοβλέτι

Κι' ἢ μαυροφόρα τράβηξε μὲ θολωμένο μᾶτι
κι' ἔπιγῃ ἴσταν Παλάτι,
μὰ κᾶποιο τῆς ἐρώναζε: «ποῦ τρέχεις ἔτσι; στέκα,
μωρὴ καλ-γυνοῦκα.»

Καὶ κᾶποιο ἄλλος παρκεῖ τῆς εἶπε στράβ' ἄλλου,
κυρά μου κουρέλου,
καὶ μὴ τὴν τὴν γύμνα σου παρακαλέσῃς, χήρα,
νὰ τὴν σκαπόσῃ Ἰγῆγορα Βασιλικὴ κορῆρα.
«Κι' ἂν θέλῃς παρενθὺς
νὰ παρηγορηθῆς,
σῆρε χωρὶς μιλιὰ
σῆρε νὰ ἔξῃ τὸν στέλο,
ποῦδαι τοῦ Βασιλῆα
τὴν μυθραλισσόλα.»